

het stadsbestuur van Rotterdam, dat de bevaarbaarheid van de Maasmond wilde bevorderen. Die kaarten waren geen afzonderlijke producten maar bijlagen van stedelijke beleidsrapporten. Het ging daarbij niet alleen om het riviervak ter hoogte van Rotterdam, de rivierproblematiek werd ook integraal bekeken. Zo kon de gehele vaarroute van Rotterdam tot in de Noordzee worden bestudeerd. Ancelin introduceerde in Rotterdam allerlei noviteiten: de Franse stijl, het *grid*, de samenvoeging van kompasroos en schaalstok, en niet te vergeten, het stelsel van dieptelijnen. Omdat Ancelin in 1697 meer dan één rivierkaart vervaardigde, kan niet met zekerheid worden gezegd welke kaart nu precies de oudste kaart met een stelsel van dieptelijnen is.

Helaas werd in Rotterdam het systeem van de dieptelijnen niet verder ontwikkeld. De praktisch ingestelde bestuurders kozen liever voor de minder tijdrovende methode van 'sponskaarten'. Bovendien ging de provincie zich steeds intensiever met de waterstaatszorg bezighouden en werd duidelijk dat het beheer van de Nieuwe Maas niet als taak voor Rotterdam was weggelegd.

Het incomplete lijstje van Ancelinkaarten dat Van Riel opstelde en de hier beschreven kaarten, bewijzen dat Ancelin nauwgezet met dieptelijnen bezig is geweest. Hij verdient daarom alle waardering als wetenschappelijk cartograaf. Het kan nog wel even duren voordat dit zover is. Vandaar mijn devies: Festina Lente.

NOTEN

* zie ook B.Wouda 'Doordachte dieptelijnen op Rotterdamse rivierkaarten. De Nieuwe Maas in 1697 door Pierre Ancelin gekarteerd' in *Tijdschrift voor Waterstaatsgeschiedenis*, jrg. 16, nr. 2, 69-92. Speciale dank gaat uit naar de 'Rotterdamse kaartenkenners' Piet Ratsma en Guus van Veldhuizen, die mij op een aantal kaarten attenderden.

1. Op grond waarvan is mij niet duidelijk. Van den Brink citeert J. Konvitz, die in zijn *Cartography in France 1660-1848: science, engineering, and statecraft* (Chicago, 1987) op p. 67-71 een 'genealogie van de dieptelijn' heeft samengesteld. P. van den Brink, 'In een opslag van het oog'. *De Hollandse rivierkartografie en waterstaatszorg in opkomst, 1725-1754* (Alphen aan den Rijn 1998) 59.
2. C. Koeman, *Geschiedenis van de kartografie van Nederland. Zes eeuwen land- en zeekaarten en stadsplattegronden* (Alphen aan den Rijn 1983) 171.
3. R.V. Tooley, *Tooley's Dictionary of Mapmakers* (Tring, Hertfordshire 1979) 14.
4. H.F. van Riel, 'Pierre Ancelin. Een Rotterdamse landmeter aan het einde der 17e eeuw', *Tijdschrift voor Kadaster en landmeetkunde*, jrg. XL nrs. 2 en 4 (1924) 51-65 en 133-144.
5. Koeman, *Geschiedenis van de kartografie van Nederland*, 66.
6. Natuurlijk zijn er verschillende definities van een wetenschappelijke kaart te geven. Volgens het *Kartografisch woordenboek* uit 1991 gaat het daarbij om 'kaarten waarin de verspreiding, aard en/of kwaliteit van bepaalde (groepen van) verschijnselen of thema's op een topografische ondergrond zijn weergegeven'. E.S. Bos e.a. (samenstellers), *Kartografisch Woordenboek* (Amersfoort 1991) 8.4.1. En Arthur Robinson verwoordde het aldus: 'In tegenstelling tot de gewone kaarten concen-